

Broj: 01,02,03,03/11-05-1-2142/23

Sarajevo: 22. 2. 2024.

IZVJEŠĆE

SA 17. PLENARNE SJEDNICE PARLAMENTARNE SKUPŠTINE UNIJE ZA MEDITERAN i 8. SUMMITA PREDSJEDANIK PARLAMENTARNE ZEMALJA ČLANICA UNIJE ZA MEDITERAN Rabat (Kraljevina Maroko), 15. i 16. veljače 2024.

Iz Izaslanstva PSBiH u Parlamentarnoj skupštini Unije za Mediteran (PAUfM) su predsjedatelj Izaslanstva Milan Petković i zamjenica predsjedatelja Izaslanstva Rejhana Dervišević sudjelovali na 17. plenarnom zasjedanju Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran, koje je održano 15. i 16. veljače 2024. u Rabatu (Kraljevina Maroko). Zasjedanju su bile nazočne i Jelena Rajaković, tajnica Izaslanstva, i Nataša Čabak, prevoditeljica.

Plenarnoj sjednici prethodila su zasjedanja Odbora za politička pitanja, sigurnost i ljudska prava, čiji je član Milan Petković, i Odbora za ekonomska, financijska, društvena i obrazovna pitanja, čija je članica Rejhana Dervišević.

Na plenarnoj sjednici, na kojoj su sudjelovali zastupnici iz više od 40 država članica ove multilateralne parlamentarne organizacije koja okuplja zemlje Europske unije, Bliskog istoka i sjeverne Afrike, te Kneževinu Monako i tri balkanske i mediteranske zemlje – Bosnu i Hercegovinu, Albaniju i Crnu Goru – razgovarano je o ulozi PAUfM-a u euromediterranskoj suradnji u 21. stoljeću.

U svome obraćanju na plenarnom zasjedanju PAUfM-a predsjedatelj Izaslanstva PSBiH Milan Petković izrazio je iskrenu sućut sa svim civilnim žrtvama ratnih sukoba koji traju u ovom trenutku.

Petković je izrazio bojazan da rasprave, prijedlozi i dokumenti koje parlamentarci usvajaju dolaze sa zakašnjenjem, naglasivši kako je trebalo mobilizirati sve političke i diplomatske kapacitete da bi se sukobi spriječili.

„Godinama se može pregovarati, svađati pa i prijetiti i sve je to na neki način prihvatljivo. Međutim, kada se prolije prva kap krvi, kada padne prva žrtva, potrebna su desetljeća da se

ponovo dođe do mira“, rekao je Petković i podsjetio da je Bosna i Hercegovina prije gotovo 30 godina izašla iz ratnog sukoba, ali se posljedice i dalje osjećaju.

U vezi s tim je Petković posebno naglasio značaj preventivnog političkog djelovanja na svim razinama, izrazivši nadu da će i međunarodna parlamentarna izaslanstva dati doprinos sprječavanju budućih sukoba na, kako je rekao, racionalan, iskren i pravičan način.

Sudionicima plenarnog zasjedanja obratila se i zamjenica predsjedatelja Izaslanstva PSBiH u PAUfM-u Rejhana Dervišević, koja je, govoreći kao zastupnica i sveučilišna profesorica, kazala da svoju ulogu u ovim vremenima punim izazova smatra izuzetno odgovornom, dodajući kako je obveza svih u ovome vremenu graditi društvo znanja.

Prema ocjeni zastupnice Dervišević, obrazovanje odavno nije samo prenošenje znanja, budući da je, kako je rekla, četvrta industrijska revolucija utemeljena na umjetnoj inteligenciji, digitalnoj tehnologiji, robotici, kvantnim računalima i nanotehnologiji te da će korištenje umjetne inteligencije zasigurno otvarati nova moralna i etička pitanja.

„Obrazovanje kakvo želimo mora poticati kritički duh u razmišljanju, izgradnju slobode misli i duha kao izraza kritičke svijesti i humane savjesti u cilju afirmacije ljudskih vrijednosti, napretka i opće dobrobiti cijeloga društva. Mladi ljudi moraju se naučiti kako se gradi društvo bez nasilja, kako prevladati poslijeratne traume te izgraditi i razvijati međunacionalno razumijevanje, povjerenje i uvažavanje“, poručila je zastupnica Dervišević.

Založila se za to da parlamentarci budu snažni zagovornici uključivanja mirovnog obrazovanja u formalno obrazovanje na svim razinama. Prema njezinim riječima, mirovno obrazovanje podrazumijeva proces koji uključuje učenje ‘o’ i ‘za’ demokraciju i ljudska prava, nenasilje, socijalnu i ekonomsku pravdu, rodnu ravnopravnost, održivi razvoj, demilitarizaciju, izgradnju mira, međunarodno pravo te dostojanstvo i sigurnost svih ljudi.

Dervišević je kazala kako mlade ljude treba učiti pravim životnim vrijednostima, prije svega da budu moralni, solidarni, pravedni, da prihvaćaju i poštuju različitosti. „Učinimo sve da bude mir, rat je poraz ljudskog dostojanstva“, poručila je zamjenica predsjedatelja Izaslanstva PSBiH u PAUfM-u Rejhana Dervišević sudionicima 17. plenarnog zasjedanja PAUfM-a u Rabatu.

Sudionici zasjedanja apelirali su na sve zemlje članice PAUfM-a da, intenziviranjem međuparlamentarnog dijaloga, pojačaju napore kako bi se zaustavili sukobi u euromediteranskoj regiji, ostvario pravedan mir te uspostavila regionalna suradnja s ciljem da se Mediteran učini stabilnim i prosperitetnim prostorom u kojem vladaju mir, demokracija i zajednički razvoj.

Usporedo za zasjedanjem PAUfM-a održan je 8. *summit* predsjednika parlamenta zemalja članica Unije za Mediteran, na kojem je sudjelovao predsjedatelj Zastupničkog doma PSBiH Marinko Čavara. *Summitu* su bili nazočni: Marin Vukoja, tajnik Zastupničkog doma PSBiH; Marija Čosić, predstojnica Urda Marinka Čavare; Jelena Rajaković, voditeljica Odjela za bilateralne odnose; Dubravka Ištuk-Pavlović, prevoditeljica, i Olja Golijanin iz protokola.

Na *summitu* je razgovarano o ulozi Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran u euromediteranskoj suradnji u 21. stoljeću, a sudionike su svojim uvodnim izlaganjima pozdravili: predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamenta Kraljevine Maroko i aktualni predsjednik Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Rašid Zalbi El Alami, predsjednica Kongresa predstavnika Kraljevine Španjolske i dopredsjednica Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Francina Armengol, dopredsjednik Europskog parlamenta i dopredsjednik Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran Marc Angel, predsjednik Doma odbornika Kraljevine Maroko Naam Miyara i dopredsjednik Zastupničkog doma Parlamenta Egipta Mohamed Abou El Enien.

U svome obraćanju sudionicima *summita*, predsjedatelj Zastupničkog doma PSBiH Marinko Čavara istaknuo je značaj suradnje zemalja u mediteranskoj regiji, posebno u vrijeme promjena geopolitičkih odnosa te vrijeme kriza i rastućih sukoba u kojem živimo.

Prema riječima predsjedatelja Čavare, suočeni s različitim izazovima pandemija, ratova, klimatskih promjena i drugih globalnih problema, a s ciljem osiguranja mira i napretka, suradnju trebamo usmjeriti na djelovanje kako riješiti uzroke ratova i terorizma, jer će, ukoliko se ne pozabavimo uzrocima, posljedice ratova i terorističkih aktivnosti biti teško rješavati.

Predsjedatelj Čavara u svome je govoru naglasio kako je Bosna i Hercegovina, u suočavanju sa spomenutim globalnim i regionalnim izazovima, spremna surađivati sa svima. Čavara je pozvao na zajedničko djelovanje u cilju osiguravanja mira, prosperiteta i stabilnog života svim stanovnicima regije. U vezi s tim, državama članicama Europske unije uputio je poseban poziv da pomognu Bosni i Hercegovini i podrže otvaranje pretpripravnih pregovora s Europskom unijom, što bi, kako je kazao, stabiliziralo i Bosnu i Hercegovinu i cijelu regiju jugoistočne Europe.

Sudionici *summita* u Rabatu usvojili su i završni dokument u kojem su pozvali na nastavak međuparlamentarnog dijaloga te jačanje napora i suradnje kako bi se Mediteran učinio prosperitetnim prostorom u kojem prevladavaju mir, demokracija i zajednički razvoj.

Predsjednici parlamenata zemalja članica Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran u završnom su dokumentu naglasili potrebu udruživanja napora kako bi se suočili sa zajedničkim izazovima, te su se suglasili o značaju snažne Unije za Mediteran koja će biti usredotočena na

obnovljenu politiku susjedstva s Europskom unijom. Upozoravajući na činjenicu da terorističke i separatističke skupine koriste nestabilnost i sukobe za destabilizaciju regije Mediterana, predsjednici parlamenata zemalja članica Unije za Mediteran naglasili su potrebu snažnog suočavanja s izazovima kakvi su: klimatske promjene, pitanje migracija, trgovina ljudima, organizirani kriminal, terorizam, separatizam, kao i sa sigurnosnim izazovima koji zahtijevaju zajedničku euromediteransku akciju.

U zajedničkoj izjavi izražava se žaljenje zbog ponovnog izbijanja nasilja i rata u pojasu Gaze, kao i ogromnih ljudskih žrtava, te se naglašava potreba za trenutnim, sveobuhvatnim i trajnim okončanjem rata u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Predsjednici parlamenata država članica Unije za Mediteran pozvali su na prikladan, siguran i nesmetan protok humanitarne pomoći u pojas Gaze te ponovili potrebu ponovnog aktiviranja izraelsko-palestinskog mirovnog procesa s ciljem postizanja sveobuhvatnog mirovnog rješenja na Bliskom istoku.

17. plenarnim zasjedanjem i 8. summitom završeno je predsjedanje Kraljevine Maroko Parlamentarnom skupštinom Unije za Mediteran, a predsjedanje tom organizacijom preuzela je Kraljevina Španjolska.

TAJNICA IZASLANSTVA

Jelena Rajaković

Prilog:

- Deklaracija sa 17. plenarnog zasjedanja PAUfM-a

Dostaviti:

- Kolegiju Zastupničkog doma
- Kolegiju Doma naroda
- Izaslanstvu PSBiH u PAUfM-u
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda
- Sektoru za međunarodne odnose i protokol
- Kopija: Ministarstvo vanjskih poslova BiH